



**Sud Bosne i Hercegovine**  
**Суд Босна и Херцеговина**

---

**Predmet broj: S1 1 K 026570 19 Kžk**

**Datum objavljivanja: 16.07.2020. godine**

---

**Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija dr Dragomir Vukoje, predsjednik vijeća**  
**sudija Hilmo Vučinić, član vijeća**  
**sudija Tihomir Lukes, član vijeća**

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE**  
**protiv**  
**optuženog Sretka Pavića**

---

**DRUGOSTEPENA PRESUDA**

---

**Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Sedin Idrizović**

**Branilac optuženog Sretka Pavića: Ranko Dakić, advokat**

## Sadržaj:

<b>I. TOK POSTUPKA .....</b>	<b>5</b>
A. UVODNE NAPOMENE .....	5
B. PRETRES PRED VIJEĆEM APELACIONOG ODJELJENJA .....	6
1. Procesne odluke .....	6
2. Završne riječi .....	8
3. Izmjena optužnice.....	10
<b>II. ČINJENIČNA UTVRĐENJA .....</b>	<b>11</b>
A. RELEVANTNO PRAVO.....	11
1. Izmjena pravne kvalifikacije od strane Apelacionog vijeća .....	11
2. Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.....	15
B. POJEDINAČNA INKRIMINACIJA U OSNOVI ZLOČINA .....	21
1. Inkriminisani događaj – ubistvo civila .....	21
<b>III. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI.....</b>	<b>29</b>
<b>IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA .....</b>	<b>30</b>
<b>V. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU.....</b>	<b>30</b>

**Broj: S1 1 K 026570 19 Kžk**  
**Sarajevo, 16.07.2020. godine**

## **U IME BOSNE I HERCEGOVINE!**

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljenom od sudije dr Dragomira Vukoja, kao predsjednika vijeća, te sudija Hilma Vučinića i Tihomira Lukesa, kao članova vijeća, uz sudjelovanje stručne saradnice Ene Granić Čizmo, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Sretka Pavića, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članovima 29. i 180. stav 1. istog Zakona, odlučujući po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTRZ 0013420 17 od 10.11.2017. godine, potvrđenoj dana 16.11.2017. godine, te izmijenjenoj dana 14.03.2019. godine i 11.06.2020. godine, nakon održanog pretresa, čijem toku su bili prisutni tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Sedin Idrizović, kao i optuženi Sretko Pavić sa njegovim braniocem, advokatom Rankom Dakićem, dana 16.07.2020. godine, javno je objavio

## **P R E S U D U**

### **Optuženi:**

**SRETKO PAVIĆ**, sin Miće i majke Draginje rođ. Stojanović, rođen 04.04.1961. godine u Donjem Volaru, opština Prijedor, JMBG ..., nastanjen u ..., državljanin ..., po nacionalnosti ..., završena srednja škola, po zanimanju mesar, oženjen, otac četvoro djece, služio vojsku u Slavonskoj Požegi i Velikoj Gorici 1980/1981. godine, nema čin rezervnog vojnog starješine, lošeg imovnog stanja, vodi se u vojnoj evidenciji u opštini Prijedor, ne vodi se drugi krivični postupak,

## KRIV JE

### što je:

U vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini tokom 1992. godine, na području opštine Prijedor, Sretko Pavić postupajući u svojstvu pripadnika Volarske čete koja je bila u sastavu 6. Ljubijskog bataljona 43. Prijedorske motorizovane brigade Vojske Republike Srpske, postupao protivno odredbama člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine i Dopunskog protokola II uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, na način da je:

1. U drugoj polovini mjeseca jula 1992. godine, nakon što su civili ... nacionalnosti Mustafa Čaušević, Đemka Čaušević, Faudin Čaušević, Edin Čaušević i Šefka Čaušević u predvečernjim satima dovedeni od strane pripadnika Vojske Republike Srpske na punkt u mjesto Rizvanoviće, Opština Prijedor koji je bio pod kontrolom pripadnika 6. Ljubijskog bataljona i zatvoreni u objekat koji se nalazio preko puta osnovne škole u Rizvanovićima, da bi narednog dana u ranim jutarnjim satima, Sretko Pavić i P.S. (umro) sa puškama uperenim u navedene civile iste sproveli do kotline koja se nalazila u blizini pomenute škole i odmah potom su P.S. i Sretko Pavić pucajući iz vatrenog oružja lišili života civile Mustafu Čauševića, Đemku Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefku Čaušević, da bi 1998. godine, prilikom ekshumacije, u mjestu Rizvanovići, bila pronađena i identifikovana tijela navedenih civila

**Dakle**, kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme ratnog stanja, učestvovao u ubistvu civila,

**čime je** počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a u vezi sa članom 22. istog Zakona,

pa ga Apelaciono vijeće na osnovu odredbe člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, primjenom naprijed navedenih zakonskih odredbi i primjenom članova 33., 38. i 41. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, za navedeno krivično djelo,

## **O S U Ć U J E**

### **NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 11 (JEDANAEST) GODINA**

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, optuženi se oslobađa dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećena Ajša Smajić se sa imovinskopravnim zahtjevom upućuje na parnicu.

### **O b r a z l o Ź e n j e**

#### **I. TOK POSTUPKA**

##### **A. UVODNE NAPOMENE**

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH/Tužilaštvo), broj T20 0 KTRZ 0013420 17 od 10.11.2017. godine, koja je precizirana dana 14.03.2019. godine, Tužilaštvo BiH je optuženog Sretka Pavića teretilo da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH).

2. Prvostepeni sud je, dana 24.06.2019. godine, donio presudu kojom je optuženog Sretka Pavića oglasio krivim po navedenoj optužnici, te je istog osudio na kaznu zatvora u trajanju od 13 godina.

3. Uvažujući žalbu branioca optuženog Sretka Pavića, vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (Apelaciono vijeće/Vijeće) je ukinulo prvostepenu presudu, utvrđujući da je u istoj počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz tačke k) člana 297. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), te je odredilo održavanje pretresa pred tim Vijećem. Tim povodom Apelaciono vijeće je utvrdilo da je

prvostepena presuda manjkava sa aspekta obrazloženja bitnog elementa radnje u osnovi zločina progona, koje se optuženom stavljalo na teret, a radi apsolutnog izostanka obrazloženja na osnovu čega je to utvrđena diskriminatorna namjera optuženog Sretka Pavića.

## **B. PRETRES PRED VIJEĆEM APELACIONOG ODJELJENJA**

4. Pretres pred Apelacionim vijećem je započeo 28.01.2020. godine. Stranke su tom prilikom bile saglasne da nema potrebe da se čita optužnica, niti da se iznose uvodne riječi, odnosno koncept odbrane.

### **1. Procesne odluke**

#### **(a) Pitanja u vezi dokazne građe**

5. Apelaciono vijeće je prije početka pretresa od odbrane optuženog Sretka Pavića, kao i Tužilaštva BiH, zatražilo očitovanje u vezi prijedloga dokaza koje planiraju izvesti tokom pretresa. Tim povodom Tužilaštvo se izjasnilo dopisom koji je ovaj Sud zaprimio dana 29.11.2019. godine, a odbrana se izjasnila dopisom koji je zaprimljen dana 20.12.2019. godine.

6. Tužilaštvo je navedenim podneskom predložilo da se svi dokazi koji su uvršteni u dokazni materijal pred prvostepenim sudom prihvate i uvrste u dokaznu građu bez ponovnog čitanja ili reprodukovnja. Suprotno tome, odbrana je predložila da se materijalni dokazi prihvate kao izvedeni, zatim da se iskazi svih svjedoka i vještaka reprodukuju, te konačno da se kao novi dokaz izvede optužnica protiv Đure Adamovića, kao i da se sasluša svjedok-vještak Samira Mešić iz Bihaća, koja je prisustvovala prilikom ekshumacije tijela porodice Čaušević.

7. Dana 17.01.2020. godine, Sud je braniocu optuženog uputio dopis u kojem je istog podsjetio na načela ekonomičnosti i efikasnosti, u vezi sa prirodom pretresa pred

Apelacionim vijećem, te u tom pogledu zatražio da se vodi računa o specifičnosti tog postupka, te da se eventualno odbrana pokuša ograničiti na zahtjeve da se vrši reprodukcija samo onih iskaza za koje se smatra da su odlučni za odbranu, dok će Apelaciono vijeće u preostale dokaze svakako vršiti uvid kako ga to zakon i obavezuje prilikom donošenja odluke u meritumu.

8. Tokom ročišta dana 28.01.2020. godine, na kojem je i započet pretres pred Apelacionim vijećem, odbrana je iznijela djelimično korigovan prijedlog za izvođenje dokaza, u većini ipak ostajući kod stava za reprodukcijom velikog dijela iskaza svjedoka datih pred prvostepenim sudom.

9. Odlučujući o navedenom, Apelaciono vijeće je na istom ročištu donijelo procesnu odluku da se djelimično prihvata prijedlog odbrane za vršenjem reprodukcije iskaza svjedoka, i to na način da će se reprodukovati iskazi svjedoka S-1, S-2 i Đure Adamovića.

10. Suprotno tome, ostali dokazi, materijalni i subjektivni, izvedeni tokom prvostepenog postupka, prihvaćeni su kao izvedeni, te se smatraju dokaznom građom ove krivične stvari.<sup>1</sup> Donoseći ovakvu odluku, Apelaciono vijeće se rukovalo time da drugostepeni postupak ne predstavlja *de novo postupak*, te da drugostepena vijeća shodno procesnom zakonu imaju pravo da preuzimaju dokaze iz prvostepenih postupaka, te da se isti mogu smatrati kao već izvedenim, cijeneći i da se pred ovim sudom vrše audio vizuelna snimanja u koja članovi vijeća mogu vršiti neposredne uvide. Vijeća ovog Apelacionog odjeljenja – Odjela I su kroz više svojih odluka stala na pravno stanovište po kome je žalbeni postupak korektivne prirode, te stoga to nije „prilika za preispitivanje nekog predmeta *de novo*“ (Takođe, v. predmet MKSJ, Tužilac protiv *Milorada Krnojelca*, Žalbeno vijeće, Presuda, 17. septembar 2003., para. 5 – 20., te predmete *Erdemović* (para. 16), *Tadić* (para.238 do 326), *Aleksovski* (para. 63), *Furundžija* (par. 35 do 37.), *Čelebići* (par. 435), i dr.).

11. Nadalje, a u pogledu prijedloga odbrane za pozivanjem svjedoka Samire Mešić-Pašalić, Apelaciono vijeće je prihvatilo da se ista svjedokinja pozove i neposredno sasluša, međutim, odbrana je, obzirom na otežane okolnosti dolaska iste, odustala od ovog prijedloga, o čemu se i usmeno izjasnio branilac optuženog Sretka Pavića, na ročištu održanom dana 23.06.2020. godine.

---

<sup>1</sup> Isti se nalaze u Aneksu koji je sastavni dio ove presude.

12. Konačno, a u vezi prijedloga odbrane da se kao novi dokaz uvrsti optužnica protiv Đure Adamovića, pod brojem T20 0 KTRZ 0001268 od 31.12.2018. godine, Apelaciono vijeće je takav prijedlog odbilo obzirom da isti ne može biti sadržinski dokaz u ovoj krivičnoj stvari. U tom kontekstu, ovo Vijeće podsjeća na princip presumpcije nevinosti, te da prijedlog odbrane za čitanjem navedene optužnice iz razloga kako ih je branilac obrazložio u svom podnesku od 20.12.2019. godine vodi ka kršenju takvog principa. Pri tome, Apelaciono vijeće napominje da pak ni pravosnažno osuđujuća presuda ne može dovesti do *a priori* vrijednosne eliminacije određenog svjedoka, već se isti neophodno cijeni sa aspekta potkrijepljenosti drugim izvedenim dokazima, njegovog držanja tokom svjedočenja tj. direktnog i unakrsnog ispitivanja, unutrašnje i vanjske saglasnosti u zavisnosti od faze davanja istog, te procjene njegove zainteresovanosti za inkriminisanje optuženog lica, a što Sud svakako i čini.

(b) Mjere zaštite

13. Dana 11.06.2020. godine izvršena je reprodukcija iskaza svjedoka S1 i S2, u kom pogledu su primjenjene iste mjere kao i tokom prvostepenog postupka, što među strankama nije bilo sporno.

(c) Protek roka od 30 dana

14. Dana 11.06.2020. godine pretres je započeo iznova, obzirom na protek roka od 30 dana, a shodno odredbi člana 251. stav 2. ZKP BiH. Tim povodom su se stranke i branilac izjasnili da prihvataju dotadašnji tok postupka, cijeneći svakako da je na prethodnom ročištu faktički samo iznesen plan izvođenja dokaza i s tim u vezi donesena procesna odluka.

## **2. Završne riječi**



(a) Završne riječi tužioca

15. Tužilaštvo je u cijelosti ostalo kod završnih riječi datih tokom prvostepenog postupka, a koje su dostavljene i u pisanoj formi dana 15.04.2019. godine. Tim povodom tužilac je ukratko ponovio da je u cijelosti potvrđena radnja u osnovi zločina, te da ne postoji ništa što bi iskaz svjedoka S-1 dovelo u sumnju. Tužilac je također istaknuo da je tok događaja potvrđen i iskazima drugih svjedoka, te da je potrebno logičko ocjenjivanje istih, pri čemu je dodatno ukazao da je dinamika događaja potvrđena i materijalnim dokazima. Tužilaštvo je zaključilo svoj stav da su odlučne činjenice o krivici optuženog dokazane van razumne sumnje.

(b) Završne riječi odbrane

16. Odbrana je pored navoda da ostaje kod ranijih završnih riječi, u spis uložila u pisanoj formi završne riječi datirane na dan 22.06.2020. godine, te je iste iznijela i pred Apelacionim vijećem.

17. Branilac je u završnim riječima detaljno iznio koncept odbrane i za istu sporne dijelove optužnog akta, odnosno učešća optuženog u krivici postavljenoj istim. U suštini, odbrana smatra da optuženi Sretko Pavić nije kriv za predmetnu inkriminaciju, što prevashodno potkrijepljuje osporavanjem iskaza svjedoka S-1, smatrajući ga neistinitim i usmjerenim na izbjegavanje vlastite odgovornosti. Navedeno odbrana temelji na ponašanju optuženog u sudnici, njegovoj ulozi u datim događajima, (ne)uvjerljivosti i (ne)jasnoći njegovog iskaza, protivrječnosti sa ranijim iskazima i u odnosu na druge dokaze, te konačno u motivaciji za davanje lažnog iskaza. Nadalje, branilac se osvrće i na postojanje više punktova u Hambarinama, kao i na pitanje logičkog aspekta sprovođenja porodice Čaušević na najbliži punkt, pri čemu se osvrće i na izvjesna dešavanja i ubistva koja su prethodila istom. Osporavajući kredibilitet svjedoka optužbe, tačnije S-1, branilac smatra da su ostali nejasni i pojedini detalji samog dovođenja porodice Čaušević na punkt, u kom pravcu postavlja pitanja kako se saznalo gdje da traže porodicu Čaušević, da li je ista porodica prilikom hapšenja pretučena, da li su vezani tokom sprovođenja, da li je bio prisutan Rade Bilbija, te da li su u Hambarine došli pješice ili autom. Sve navedeno branilac potencira u kontekstu tvrdnje da su iskazi svjedoka S-1, S-2 i Đure Adamovića

usmjereni na isključivanje vlastite odgovornosti. Branilac se osvrće i na pitanje mjesta ubistva civila, ukazujući da je isto bitno radi diskreditovanja iskaza svjedoka S-1, a posebno ističe i pitanje prepoznavanja optuženog.

18. Odbrana u završnim riječima daje i svoje viđenje primjene materijalnog prava, smatrajući da nisu ispunjena obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, pri tome potencirajući i navod da se u konkretnom slučaju ima primjeniti Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), ukazujući i na praksu u drugim predmetima. Konačno, branilac se poziva i na primjenu principa *in dubio pro reo*.

### **3. Izmjena optužnice**

19. Dana 11.06.2020. godine, postupajući tužilac je dostavio izmijenjenu optužnicu u ovom predmetu. Izmijenjenom optužnicom ispuštena je pravna kvalifikacija progona iz inkriminacije koja se optuženom stavlja na teret, tako da je konačna tužilačka tvrdnja ostala zasnovana na ubistvu kao radnji u osnovi Zločina protiv čovječnosti, kako je to predviđenom odredbama člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH.

20. Odbrana je dostavila pismeno izjašnjenje na izmjenu optužnice, što je ovaj Sud zaprimio dana 17.06.2020. godine. U istom se ne konkretizuju prigovori spram konkretno poduzete izmjene od strane tužioca, već se ostaje pri uopštenom osporavanju optužnog akta i radnje koja se optuženom stavlja na teret.

#### **(a) Zaključak Apelacionog vijeća**

21. Apelaciono vijeće nalazi da je izmijena optužbe podnesena u skladu sa zakonom datim ovlaštenjem tužiocu za isto. Takvom izmjenom nije došlo do narušavanja okvira incijalnog optužnog akta, pri čemu je svakako od značaja da je tužilac podnesenom izmjenom prema optuženom postupao *in favorem* obzirom da se izmjena i odnosi na ispuštanje dijela kvalifikacije koji se odnosio na progona, kao radnju u osnovi Zločina protiv čovječnosti (član 172. stav 1. tačka h) u vezi tačke a) KZ BiH), što je po optuženog bila teža pravna kvalifikacija u odnosu na preostalu koja se odnosi na ubistvo bez elementa progona u kontekstu člana 172. KZ BiH.

## II. ČINJENIČNA UTVRĐENJA

### A. RELEVANTNO PRAVO

#### 1. Izmjena pravne kvalifikacije od strane Apelacionog vijeća

22. Optuženom je predmetnom optužnicom (konačna od 11.06.2020. godine), na teret stavljeno da je radnju u osnovi zločina – ubistvo, počinio u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, koji je bio usmjeren protiv nesrpskog stanovništva na području opštine Prijedor, u vremenskom period od juna 1992. godine do septembra 1992. godine.

23. Međutim, suprotno navedenom, ovo Vijeće nije našlo da su radnje za koje je optuženi Sretko Pavić oglašen krivim počinjene u okviru širokog i sistematičnog napada, kao i da je isti van razumne sumnje poznavao širi kontekst u kojem se njegova radnja odvijala, što bi potkrijepilo činjenicu njegovog znanja da takva radnja čini dio postojećeg napada.

24. Kada ovako zaključuje, ovo Vijeće ne spori da je u inkriminisanom periodu (kako ga optužnica postavlja) postojao širok i sistematičan napad na području opštine Prijedor. Međutim, obzirom da optuženi nije oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, čiji je bitan element širok i sistematičan napad, ovo Vijeće se neće detaljno osvrati na dokaze (iskaze svjedoka i materijalnu dokumentaciju) na osnovu kojih je ovaj element proistekao. Ali će svakako napomenuti da o takvoj okolnosti svjedoče iskazi niza svjedoka, kao što su Mirsada Duratovića, Damira Muhića, Amira Duratovića, Muradifa Čikotića, Adema Jujića, Branka Ševa, Ajše Smajić, pa u konačnici i prihvaćene utvrđene činjenice<sup>2</sup>, te materijalni dokazi Tužilaštva.<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> Rješenje Suda BiH, broj S1 1 K 026570 17 Kri od 27.04.2018. godine.

<sup>3</sup> Zaključci o procjeni situacije na teritoriji BiH, 20.03.1992. godine (T-4), Povjerljivi dopis upućen Generalštabu SFRJ, jan. ili feb. 1992 (T-5), Službeni glasnik Autonomne regije Krajina“ br. 2, od 05.06.1992. godine: Odluka o naređivanju opšte javne mobilizacije od 04.05.1992. godine, Odluka o osnivanju Kriznog štaba Autonomne regije Krajina od 05.05.1992. godine, te zaključci i odluke Kriznog štaba Autonomne regije Krajina koju su objavljeni u ovom službenom glasilu (T-6) Odluka o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine kao oružane snage SBiH i proglašenju neposredne ratne opasnosti i javnoj mobilizaciji, Srpska Republika Bosna i Hercegovina,

25. Međutim, subjektivizaciju postupanja optuženog Sretka Pavića prema žrtvama predmetne inkriminacije ovo Vijeće nije našlo dokazanim van razumne sumnje u okviru postavljenog opšteg konteksta dešavanja. Apelaciono vijeće se rukovalo time da je svijest optuženog i njegovo djelovanje u okviru nesporno postojećeg širokog i sistematičnog napada, morala biti van razumne sumnje konkretizovana i dokazana, te da se ista ne može objektivirati samim činom pripadnosti optuženog strani koja u tom momentu takav napad provodi. Očigledan izostanak naročitog angažmana optuženog, kao i sam tok događaja i način izvršenja djela, ovo Vijeće su uvjerali da je optuženi inkriminisanu radnju poduzeo razumijevajući opšti kontekst u okviru postojanja tadašnjeg ratnog stanja, zbog čega se njegove radnje karakterišu kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, kako će to u nastavku biti detaljno obrazloženo, a ne kao Zločini protiv čovječnosti kako to poznaje odredba člana 172. KZ BiH.

26. Apelaciono vijeće samu pripadnost optuženog vojnim formacijama, tačnije njegovu pripadnost tzv. Volarskoj četi 6. Ljubinskog bataljona 43. Prijedorske motorizovane brigade VRS, koju Tužilaštvo navodi, ne smatra dokazom o znanju i svijesti optuženog o napadu, a materijalna dokumentacija koja postoji u spisu predmeta, uložena od strane Tužilaštva u cilju dokazivanja postojanja širokog i sistematičnog napada (političke-vojne odluke, dopise, izvještaje), po ocjeni Vijeća nemaju veze sa optuženim, niti je Tužilaštvo dokazalo da je on, kao pripadnik određene vojne formacije, za isti koncept trebao i morao da zna. Pri tome, iste dokaze ne ojačavaju niti iskazi svjedoka, obzirom da iskazi istih, koji su prethodno pobrojani, svjedoče o opštem kontekstu, a ne o subjektivnom aspektu postupanja Sretka Pavića, dok same utvrđene činjenice svakako i ne mogu biti dokaz u tom smislu. Upravo takvi dokazi su podobni za dokazivanje prvog opšteg elementa – širokog i sistematičnog napada u kontekstu krivičnog djela koje je istom optužnicom

---

Ministarstvo narodne odbrane Sarajevo, 16.04.1992. godine (T-7), Odluka o strateškim ciljevima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Republike Srpske, broj 22) (T-8) Zaključci sa sastanka SUB REGIJE Bihać, Bos.Petrovac, Srpska Krupa, Sanski Most, Prijedor, Bos. Novi i Ključ, u Sanskom Mostu od 07.06.1992. godine (T-9); Dnevni izvještaj LRZ „Manjača“ Str.pov.br. 38 od 10.08.1992. godine (T-10); Odluka o osnivanju Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini od 15.01.1992. godine (T-11), Odluka o pripajanju Autonomnoj regiji Bosanska Krajina, Skupština srpskog naroda opštine Prijedor, od 17.01.1992. godine (T-12), Odluka o proglašenju Skupštine Srpskog naroda općine Prijedor od 07.01.1992. godine (T-13); Izvještaj o zatečenom stanju i pitanjima u vezi sa zarobljenicima, sabirnim centrima, iseljavanju i ulozi SJB u vezi sa ovim aktivnostima“, Ministarstvo za unutrašnje poslove, Centar službi bezbjednosti, Banja Luka (T-14); Skraćeni zapisnik sa sastanka OO SDS Prijedor i Kluba odbornika SDS održanog 27.12.1991. godine u 18,00 sati (T-15), Izvještaj o radu Stanice javne bezbjednosti Prijedor za posljednjih 9 mjeseci 1992. godine (januar 1993. godine) (T-16); Depeša SJB Prijedor broj 11-12-1873 od 30.04.1992. godine (T-17) i Depeša SJB Prijedor broj 11-12-2025 od 26.05.1992. godine (T-18); Likvidacija „Zelenih beretki“ u širem rejonu s.Kozarac, izvještaj Komande 1. Krajiškog Korpusa od 27.05.1992. godine (T-19); Naredba Sime Drljače o formiranju „privremenog sabirališta“ Omarska od 31.05.1992. godine (T-20) i drugi uloženi materijalni dokazi, kojima su potvrđeni iskazi svjedoka.

stavljeno na teret – Zločini protiv čovječnosti, što je ovo Vijeće prethodno neosporno i konstatovalo. Međutim, takvi dokazi nisu dovoljni za zaključak o postojanju nekusa između konkretnog djela za koje je optuženi i oglašen krivim i tako utvrđenog napada. Samo prisustvo optuženog na području opštine Prijedor, te pripadnost vojnoj formaciji, ne dovodi do zaključka van razumne sumnje o njegovom znanju za takav napad, a naročito ne da njegove radnje doprinose takvom napadu.

27. Stoga je Apelaciono vijeće izvršilo određene intervencije u činjeničnom opisu, na način da je ispustilo dijelove koji se odnose na bitne elemente krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, dok je suprotno tome, inkorporiralo pravila međunarodnog prava koja su prekršena postupanjem optuženog, konačno zaključujući postojanje bitnih elemenata krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, i to iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ<sup>4</sup>, kako će to biti u nastavku obrazloženo.

28. S tim u vezi, Apelaciono vijeće je ocijenilo da navedenim postupanjem ne izlazi iz objektivnog identiteta presude i optužbe. Naime, ovo Vijeće podsjeća da optužba neće biti prekoračena kada je Sud izmijenio činjenični opis djela i pravnu kvalifikaciju, ali na način da je opis djela ostao vezan za događaj, odnosno kada se presuda i dalje kreće u granicama kriminalnog događaja činjenično predstavljenog u optužbi, te kada se i dalje daje prikaz slijeda događaja onako kako se zaista po optužnici i desio.<sup>5</sup>

29. To što su predmetne krivičnopravne radnje samo izmještene iz inkriminacije koja obuhvata Zločine protiv čovječnosti, te kvalifikovane kao pojedinačni slučaj Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, ni ukoliko ne konstituišu povredu objektivnog identiteta između optužbe i presude, pa čak ni ako se uzme u obzir činjenica naknadno unesenog blanketnog propisa, obzirom da komparacija predmetnih krivičnih djela (po optužbi i ovoj presudi) po određenim bitnim kriterijima, i to kako u opštim elementima, tako i u djelu u osnovi zločina, upućuje da oba navedena djela pripadaju istoj grupi krivičnih djela – protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, sa identičnim zaštitnim objektom – vrijednosti zaštićene međunarodnim humanitarnim pravom, da su počinjenja oba djela usmjerena protiv civilnog stanovništva.

---

<sup>4</sup> U nastavku će biti obrazložena i sama primjena KZ SFRJ.

<sup>5</sup> Presuda Apelacionog vijeća, broj S1 1 K 012625 17 Krž 13 od 01.12.2017. godine.

(a) Primjena KZ SFRJ

30. Obzirom da je Apelaciono vijeće utvrdilo da se u konkretnom slučaju predmetno krivično djelo ima kvalifikovati kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, to je u kontekstu istog primjenilo i odredbe tada važećeg krivičnog zakona koji je propisivao predmetno krivično djelo.

31. Iz predmetne optužnice Tužilaštva BiH proizilazi da je inkriminisana radnja počinjena 1992. godine, kada je na snazi bio KZ SFRJ koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ.<sup>6</sup> S tim u vezi, Vijeće je cijeniło načela propisana članovima 3. i 4. KZ BiH, kao i članom 7. stav 1. EKLJP, članom 15. stav 1. MPGPP i članom 24. stav 2. Rimskog statuta, a iz kojih odredaba proizilazi jedan od temeljnih principa da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja djela (*tempus regit actum*), od kojeg principa je moguće odstupiti jedino u interesu optuženog, odnosno kasniji zakon primijeniti samo u situaciji ako je on blaži za učinioca.

32. Kod razmatranja pitanja koji je zakon blaži za učinioca u konkretnom slučaju, Vijeće je imalo u vidu stav Ustavnog suda BiH, koji je zauzet u više predmeta u kojima su optuženi bili oglašeni krivim za krivična djela propisana kako ranijim (preuzeti KZ SFRJ), tako i naknadno donesenim zakonom (KZ BiH), tačnije krivična djela Genocida, Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i Ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, a u kojim predmetima je Ustavni sud zaključio da preuzeti KZ SFRJ nije teži po učinioca pa da bi se odstupilo od vremenskog važenja zakona, i to nalazeći da je tim zakonom, a nakon ukidanja smrtne kazne, zaprijećena blaža kazna za navedena krivična djela i to kako u pogledu minimuma (zaprijećena kazna zatvora od najmanje 10 godina – KZ BiH, u odnosu na 5 godina zatvora koliko je kao najmanja kazna zaprijećeno po KZ SFRJ), tako i maksimuma zakonom zaprijećenih kazni ( 45 godina dugotrajnog zatvora po KZ BiH u odnosu na 15, odnosno 20 godina zatvora po KZ SFRJ).

---

<sup>6</sup> Skupština SFRJ je Krivični zakon Bosne i Hercegovine usvojila na sjednici Saveznog vijeća održanoj dana 28. septembra 1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44 od 08. oktobra 1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22. maja 1992. godine sa svim izmjenama i dopunama kao zakon Republike Bosne i Hercegovine, a stupio je na snagu danom objavljivanja;

33. Imajući u vidu navedene stavove Ustavnog suda BiH prema kojima kasniji zakon, odnosno KZ BiH, nije povoljniji za učinioca, to Vijeće nalazi da u konkretnom slučaju nije opravdano odstupiti od pravila primjene zakona koji je bio na snazi u vrijeme radnji inkriminiranih optužnicom, odnosno preuzetog KZ SFRJ. Stoga se, radnje za koje je optuženi Sretko Pavić oglašen krivim – ubistvo, ovom presudom pravno kvalifikuju kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

34. S obzirom na utvrđeni vid učešća optuženog u izvršenju inkriminiranih radnji, detaljno opisanih u izreci ove presude, valjalo je također primjeniti odgovarajuću odredbu KZ SFRJ, a to je odredba člana 22. tog Zakona, koja definiše saizvršilaštvo.

35. Odbrana je tokom postupka, a i u završnim riječima, također istrajavala na navodima da se u konkretnom slučaju ne radi o krivičnom djelu Zločini protiv čovječnosti, dajući svoje viđenje (ne)postojanja bitnih elemenata istog. Također, odbrana je upućivala i na primjenu KZ SFRJ.

36. Ovo Vijeće je takvo stanje utvrdilo, ne iz istih razloga na kojima je počivao koncept odbrane, ali obzirom da je konačan ishod isti, ne smatra za potrebnim detaljno obrazlaganje navoda odbrane tim povodom.

## **2. Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ**

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava **za vrijeme rata**, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao posljedicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlje ljudi...

da se prema civilnom stanovništvu vrše **ubistva**...

**ili izvrši** neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom. “

37. Iz citirane zakonske definicije, kao i sudske prakse proizlaze slijedeći opšti elementi

krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, i to:

- a) djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava,
- b) kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije,
- c) djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom,
- d) počinitelj mora narediti ili počiniti djelo.

(a) Kršenje pravila međunarodnog prava

38. Slijedom odredbe iz člana 142. KZ SFRJ nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinitelj zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeniti subjektivni odnos počinioca prema djelu, što će Vijeće u obrazloženju presude koji se odnosi na krivicu optuženog detaljno elaborirati.

39. Citirana odredba se, između ostalog, temelji i na Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. augusta 1949. godine (Konvencija), a ovo Vijeće je našlo da je optuženi Sretko Pavić postupao suprotno odredbama zajedničkog člana 3. svih Ženevskih konvencija. U konkretnom slučaju, optuženi se teretio za ubistvo, a koja radnja predstavlja nedopušteno ponašanje i ista je zabranjena prema odredbi zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija iz 1949. godine, gdje se u tački a) navedenog člana, navodi da je zabranjeno *“Nasilje što se nanosi životu i tjelesnom integritetu, osobito sve vrste ubojstva, sakaćenja, okrutnosti i mučenja”*.

40. Kako bi se utvrdilo da su u konkretnom predmetu povrijeđena pravila međunarodnog prava neophodno je utvrditi da je radnja bila usmjerena protiv neke od zaštićenih kategorija osoba, u smislu odredbi Ženevskih konvencija. Vijeće podsjeća da u slučajevima gdje su zločini kažnjivi po članu 142. KZ SFRJ, kršenjem odredbi međunarodnog prava, žrtve navodnih povreda zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija (I-IV) predstavljaju osobe koje nisu neposredno učestvovala u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog



razloga, dakle lica koja se nalaze *hors du combat*.

41. Navedenim članom, pored ostalih kategorija, zaštitu prevashodno uživa civilno stanovništvo. Vijeće nalazi da su u konkretnom slučaju ubijene žrtve i to: Mustafa Čaušević, Đemka Čaušević, Faudin Čaušević, Edina Čaušević i Šefka Čaušević, te da su isti imali status civilnih osoba. Navedena okolnosti prema provedenim dokazima niti među strankama nije sporna, obzirom da odbrana nije upućivala prigovore u ovom kontekstu. Međutim, i pored toga, ovo Vijeće je utvrdilo da iz dokaza neosporno i proizilazi takav status žrtava, što potkrijepljuje način njihovog dovođenja do mjesta s kojeg će kasnije biti odvedeni i ubijeni, kao i odjeća u kojoj su pronađeni prilikom ekshumacije.<sup>7</sup> Stoga nema sumnje da se radi o civilima, odnosno licima koja su uživala apsolutnu zaštitu međunarodnog humanitarnog prava.

(b) Djelo je počinjeno tokom rata

42. Član 142. stav 1. KZ SFRJ predviđa da krivično djelo mora biti u vezi sa kršenjima pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije. Apelaciono vijeće je prethodno utvrdilo da radnje optuženog bez sumnje predstavljaju kršenje konkretnih pravila međunarodnog prava, tačnije Ženevskih konvencija. Takvo kršenje i zabrana postoji bez obzira na prirodu djela, obzirom da su civili zaštitni objekt u svakoj pravnoj kvalifikaciji ove vrste djela, kako je ranije obrazloženo. Također, nesporno je da se primjenjeni zajednički član 3. svih Ženevskih konvencija odnosi na zaštitu zaštićenih lica bez obzira na karakter oružanog sukoba. Ovo Vijeće se svakako nije niti bavilo utvrđivanjem karaktera oružanog sukoba, naročito ne niti njegovog tačnog postojanja na teritoriji opštine Prijedor. Pri tome, Apelaciono vijeće je već ranije utvrdilo da je na području opštine Prijedor pak *tempore criminis* postojao širok i sistematičan napad. Nije sporno da (ne)postojanje oružanog sukoba ne isključuje i postojanje širokog i sistematičnog napada.

43. Apelaciono vijeće je cijenilo da oružani sukob postoji kada god se pribjegne oružanoj sili između država ili je to produženo oružano nasilje između državnih vlasti i organizovanih naoružanih grupa ili između takvih grupa unutar jedne države, pri čemu područje na kojem se konkretno odvijaju borbe ne mora se nužno poklapati sa geografskom zonom za koju se primjenjuje ratno pravo. Ono se primjenjuje na čitavoj

---

<sup>7</sup> T-34

teritoriji zaraćenih država, odnosno u slučaju internih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronade mirno rješenje. Dakle, kršenje zakona i običaja ratovanja mogu se počinuti u vrijeme i na mjestu gdje se ne vode nikakve borbe, pri čemu mogu biti direktno povezane sa nesporno uopšte postojećim ratnim stanjem, kao i oružanim sukobima na određenim drugim teritorijama države koja je proglasila ratno stanje, bez obzira što se na mjestu počinjenja djela dešava i širok i sistematičan napad. Kako je to prethodno obrazloženo, nesporno postojanje širokog i sistematičnog napada od strane jedne strane, automatski svakog njenog pripadnika i njegovo počinjeno djelo, bez segmenta dokazanog znanja za isti, ne podvodi pod inkriminaciju Zločina protiv čovječnosti. Ali isto to djelo počinioaca može, i veže, za postojanje rata, što implicira primjenu ratnog prava. Zbog toga je u konkretnom predmetu, utvrđena tijesna veza između inkriminacije optuženog Pavića, kao pripadnika VRS, i postojanja rata u vremenu postavljenom optužbom. Navedena veza postoji čak i ako zločini nisu počinjeni u vrijeme aktuelnih borbi ili na samom mjestu njihovog odvijanja, obzirom da je takav uslov zadovoljen sve dok su zločini u tijesnoj vezi sa neprijateljstvima koja su se odvijala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu.

44. Stoga, ako se uzme u obzir da iz dokazne građe nesporno proizilazi da je u inkriminisano vrijeme i na inkriminisano području postojalo ratno stanje, koje u sebi sublimira skup oružanih sukoba na različitim teritorijama države, što nesumnjivo proizilazi iz Odluke Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, "Sl. list R BiH", broj 07/92 od 20. juna 1992. godine (T-22), kojom je proglašeno ratno stanje, te koje je trajalo do decembra 1995. godine (T-23: Odluka o ukidanju ratnog stanja), a da opušeni Sretko Pavić predmetnu inkriminaciju poduzima kao pripadnik VRS, koja jeste strana u sukobu u kontekstu uopšte postojanja rata, onda je nesporna poveznica njegovog djelovanja. Ratni zločin nije nužno neko planirano djelo niti plod neke politike. Ne traži se uzročno-posljedična veza rata, oružanog sukoba i počinjenja zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje rata, oružanog sukoba u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioaca (o čemu će u nastavku biti dato obrazloženje) da počinu zločin, njegovu odluku da ga počinu, način počinjenja zločina ili cilj s kojim je počinjen. Stoga je za zaključak da je konkretno krivično djelo usko povezano s ratom, dovoljno ako se utvrdi, kao što je ovdje slučaj, da je počinilac djelovao za vrijeme rata. Zaključak Apelacionog vijeća o tom pitanju

nije sporan.<sup>8</sup> Apelaciono vijeće zaključuje da optuženi Sretko Pavić djeluje i čini zločin za vrijeme dok se odvija i širok i sistematičan napad na području opštine Prijedor, ali takvo djelo ne poduzima kao dio napada, već njegova svijest i kontekst razumijevanja ima domet u okviru postojanja rata na teritoriji Bosne i Hercegovine, kako je to nesporno utvrđeno, zbog čega su njegove radnje u takvom obimu i kvalifikovane.

45. Stoga, nesporno je da je u konkretnom slučaju ispunjeno postojanje rata - ratnog stanja kao jednog od alternativnih opštih elemenata krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, a na koje ispunjenje se naslanja i sljedeći uslov predmetnog krivičnog djela kako ga je kvalifikovalo ovo Vijeće.

(c) Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

46. Da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je bilo sagledati status optuženog u inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog ratnog stanja. U konkretnom slučaju, Vijeće je ispitivalo *da li je postojanje ratnog stanja u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioca da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cilj sa kojim je počinjen.*<sup>9</sup>

47. Ovaj uslov je ispunjen ako je zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba.<sup>10</sup> Cijeneći navedeno nema sumnje da je takav uslov ispunjen i ako je zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije proistekle iz opšteg ratnog stanja koje je u tom periodu vladalo na području cijele teritorije, što je na strani optuženog Sretka Pavića nesporno, jer isti predmetnu inkriminaciju upravo i čini razumijevajući takav kontekst. Da bi utvrdilo da li je određeno djelo u dovoljnoj mjeri povezano s ratom, Apelaciono vijeće je, uzelo u obzir da je počinitelj bio borac, da žrtve nisu bile borci i da su u kontekstu postojanja rata, kako je to prethodno obrazloženo, za istog predstavljale pripadnost suprotstavljenoj strani.

---

<sup>8</sup> O iznijetim stavovima ovog elementa krivičnog djela vidjeti: *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A; Odluka MKSJ br. IT-94-1-SR72 od 02.10.1995. godine, presuda Suda BiH, broj S1 1 K 003426 10 Krl (X-KR-10/948 od 15.04.2011. godine)

<sup>9</sup> *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A presuda 12.06.2002. godine, stav 58.

<sup>10</sup> MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Dragoljub Kunarac i dr.*, paragraf 58-59.

48. Prema tome, odlučna činjenica je status optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela, odnosno činjenica da optuženi Sretko Pavić krivično djelo počinio kao pripadnik vojne formacije, tokom, u konkretnom slučaju, nesumnjivog postojanja ratnog stanja, iz čega se crpi opravdan zaljučak da je takvo stanje utjecalo na njegovu sposobnost da poćini krivično djelo, na naćin njegovog poćinjenja i cilj s kojim je djelo poćinjeno.

49. O pripadnosti optuženog organizovanoj vojnoj formaciji svjedoće dokazi Tućilaštva BiH, i to: T- 21 Narećenje komandanta GŠ Vojske Srspeke Republike BiH od 16.06.1992. godine, T- 27 - Ovjerena kopija obrasca „Vob-2“ za Sretka Pavića, T-28- Ovjerena kopija obrasca „Vob-3“ za Sretka Pavića; T-29- Dopis Ministarstva rada i boraćko invalidske zašćite RS, u prilogu ovjerena kopija obrasca „Vob-8“ za Sretka Pavića, a koji su potkrijepljeni i iskazima svjedoka, faktićkih saboraca optuženog, Nenada Radanovića, Duška Marćeta, Mlaćdana Tubina i Ljubana Vila. Pitanje pripadnosti optuženog navedenoj formaciji nije sporno niti za odbranu, obzirom da istom nije prigovarala.

50. Dakle, obzirom da je optuženi Sretko Pavić, kao pripadnik VRS bio potpuno svjestan postojanja ratnih okolnosti (i njegov svjedoćki iskaz, raspored na punktovima upotpunjuje njegovo znanje i svijest o postojanju takve okolnosti), te ćinjenice da zloćin ćini upravo u takvim okolnostima, te da lica prema kojima radnju poduzima se nalaze u potpuno podrećenom poloćaju spram istog, obzirom da su isti civili, nenaorućani, te za istog nisu predstavljali bilo kakvu opasnost, to je van razumne sumnje utvrćeno da inkriminisana radnja predstavlja demonstraciju moći optuženog, koju ćini kao saizvrilac, upravo koristeći se pripadnosti vojnoj formaciji koja mu je kao osnov i omogućila ućešće u predmetnim radnjama.

(d) Poćinilac mora narediti ili poćiniti djelo.

51. Konaćno, ćetvrti i posljednji opšći element postojanja krivićnog djela Ratni zloćin protiv civilnog stanovništva jeste taj da je poćinilac izvršio nezakonito djelo ili je naredio izvršenje nezakonitog djela. U tom pogledu Apelaciono vijeće je, nakon ocjene relevantnih dokaza, zakljućilo da je ispunjen i ovaj element predmetnog krivićnog djela, obzirom da je optuženi Sretko Pavić u svojstvu saizvršioaca poćinio ubistvo, postupajući sa direkćnim umišljajem, te time ostvarujući sva bitna obiljećja djela za koje je oglaćen krivim.

52. Postojanje navedenog elementa bit će elaborirano u nastavku kroz identifikovanje i obrazlaganje relevantnih dokaza, navoćenje njihovog sadržaja, dovoćenja u

pojedinačnu i međusobnu vezu, te, konačno, njihovom slobodnom ocjenom.

## **B. POJEDINAČNA INKRIMINACIJA U OSNOVI ZLOČINA**

### **1. Inkriminisani događaj – ubistvo civila**

53. Apelaciono vijeće je isključujući svaku razumnu sumnju utvrdilo da je provedenim dokazima, kako objektivne tako i subjektivne prirode, Tužilaštvo dokazalo da je optuženi Sretko Pavić skupa sa Perom Stevanićem (umro)<sup>11</sup> na način i u vrijeme opisano u činjeničnom opisu optužnog akta, postupajući sa direktnim umišljajem lišio života civile ... nacionalnosti, i to Mustafu Čauševića, Đemku Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefku Čaušević.

54. Pri svega, Vijeće je iz iskaza svjedoka Nenada Radanovića, Duška Marčete i Ljubana Vila, utvrdilo da je optuženi *tempore criminis* kao pripadnik Volarske čete boravio na punktu u Rizvanovićima, obzirom da su ovi svjedoci u istom periodu zajedno sa optuženim bili pripadnici Ljubijskog bataljona, pri čemu je i sam optuženi u svom iskazu potvrdio prisustvo na punktu u Rizvanovićima koji okvirno obuhvata optužbom postavljeno vrijeme. Dakle, nema sumnje da je optuženi u vremenskom periodu inkriminisanog događaja bio prisutan na području, mjestu samog zločina.

55. Da je optuženi upravo i sudionik predmetnog zločina, odnosno saizvršilac u istom, Apelaciono vijeće je utvrdilo analizom iskaza svjedoka, počevši od svjedoka S-1, koji je i očevidac istog i čiji iskaz je reprodukovan pred Apelacionim vijećem, pristupajući mu sa posebnim oprezom, shodno istrajavanjima odbrane na pitanju kredibilitnosti njegovog kazivanja, posmatrajući ga kako samostalno, tako i u vezi sa drugim dokazima.

56. Međutim, i prije samog čina ubistva čiji je saizvršilac van razumne sumnje optuženi Sretko Pavić, Apelaciono vijeće je prevashodno utvrdilo sam tok događaja koji je prethodio počinjenju konkretne inkriminisane radnje, a koji u svojoj uzročno posljedičnoj vezi upotpunjuje cjelinu stava o krivici optuženog.

57. Pa tako, ovo Vijeće je utvrdilo da je inkriminisanom događaju prethodilo dovođenje žrtava istog na punkt u Rizvanovićima, kako je to potvrđeno iskazima svjedoka S-1, S-2, Đure Adamovića, Damira Muhića, Ajše Smajić, Orhana Čauševića i Senadina Čauševića.

58. Svjedok S-1 je pored toga što je očevidac samog ubistva dovedenih civila, i sudionik dešavanja koje je prethodilo istom. Iz njegovog kazivanja proizilazi da je uopšte odlazak u šumu u Hambarinama iniciran povodom informacije da se tamo nalazi naoružana grupa, zbog čega su po naređenju Rade Bilbije, on, Đuro Adamović i još dva vojnika, otišli u provjere, pri čemu je istaknuto da se pronađena lica trebaju dovesti na punkt u Rizvanoviće a potom otpremiti na Ljubiju rudnik na stadion. Prilikom dolaska do kuće gdje su upućeni u provjeru, prema kazivanju S-1, isti pronalaze lica koja on i poznaje od ranije, i to Mustafu Čauševića, Đemku Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefku Čaušević.

59. O odlasku u Hambarine i razlozima za isto, saglasno potvrđuje i svjedok Đuro Adamović, kao i svjedok S-2, pri čemu u pogledu toga da je upravo porodica Čaušević tom prilikom zarobljena i odvedena, a kasnije i ubijena, potvrđuju i iskazi drugih svjedoka, koji o tom događaju imaju određena saznanja.

60. Pa tako je svjedok Damir Muhić, čija kuća je udaljena od kuće oštećenog Mustafe Čauševića oko 50 metara, naveo da je vidio kroz prozor svoje kuće kako odvođe Mustafu, njegovu suprugu Đemku, sina Faudina i Edina, kao i Šefku Čaušević, kojima su bile ruke na leđima svezane. Odveli su ih u pravcu Rizvanovića, a kasnije je čuo da su ubijeni iza škole u Rizvanovićima, gdje su i pronađeni, zakopani na površini. Nadalje, kćerka ubijene Šefke Čaušević, Ajša Smajić, u svom je iskazu navela da je od rođaka Senadina Čaušević čula da je vojska došla po članove njene porodice i da su ih nakon toga odveli u Rizvanoviće. Te prilike su odvedeni osim njene majke Šefke Čaušević, Mustafa Čaušević, Džemka Čaušević, Faudin i Edin Čaušević. Njihova tijela su ekshumirana u augustu 1998. godine, a nađeni su u šumarku koji se nalazio iza škole u Rizvanovićima. I svjedok odbrane Orhan Čaušević je naveo da su mu, sada preminule komšinice, ispričale da je vojska došla i odvela članove porodice Čaušević, a da mu je jedna od njih rekla da su Faudina i Mustafu tom prilikom tukli. Navedeno potvrđuje i svjedok odbrane Senadin

---

<sup>11</sup> T-30 - Izvod iz matične knjige umrlih broj 04-202-1-1665/17 od dana 29.03.2017. godine za lice Pero Stevanić

Čaušević koji je naveo da mu je poznato da su porodicu Čaušević povezali jednim štrikom i odveli te da su njihovi leševi pronađeni i ekshumirani 1998. godine.

61. Da su pronađena lica dovedena upravo na punkt u Rizvanoviće, te zatvorena u prostorije prekoputa osnovne škole, koja okolnost je bitna radi utvrđivanja krivice optuženog, i u vezi koje okolnosti je odbrana isticala niz činjenica i okolnosti, potvrđuje iskaz svjedoka S-1, S-2, kao i svjedoka koji su u datom periodu kao pripadnici VRS bili na tom punktu. Svjedoci S-1 i S-2, potvrdili su da su članovi porodice Čaušević po naređenju komandira Đure Adamovića sprovedeni do punkta u Rizvanovićima, pri čemu svjedok Đuro Adamović pak potvrđuje i dio iskaza svjedoka S-1 da je zamolio da on ne bude taj koji će sprovesti civile, s obzirom da ih je poznao. O dovođenju civila na punkt u Rizvanoviće, saznanja imaju i svjedoci Nedeljko Lopar i Ljuban Vila koji su kao pripadnici VRS tada, također, bili na punktu. Svjedok Nedeljko Lopar je u vremenu inkriminisanog dešavanja bio na punktu u Rizvanovićima, kao pripadnik Ljubijskog bataljona i čuo je za ubistvo koje se desilo na tom mjestu, a isto potvrđuje i njegov saborac, Ljuban Vila, koji je posvjedočio da je u drugoj polovini jula 1992. godine, po povratku sa zadatka na punkt (Rizvanovići) zatekao grupu civila zatvorene u trgovinu prekoputa škole, gdje su i prenoćili, misli da su bile dvije žene i tri muškarca. Ovaj svjedok je naveo i da je dobio informaciju da su isti civili zarobljeni u zemunici na području Hambarina.

62. Na osnovu iznesenog za ovo Vijeće nema dvojbe da su članovi porodice Čaušević upravo civili koji su zarobljeni na području Hambarina te sprovedeni do punkta u Rizvanovićima, gdje su i smješteni u određene prostorije.

63. O daljnjim dešavanjima, odnosno samom ubistvu članova porodice Čaušević neposredna saznanja iznosi svjedok S-1, koji je, kako je to navedeno, bio sudionik i dešavanja koja su prethodila ubistvu. Ovaj svjedok, u što se Apelaciono vijeće uvjerilo i prilikom reprodukcije iskaza istog, svoje viđenje događaja iznosi jasno, konkretno, ne ostavljajući niti najmanju sumnju u vezi svog kazivanja. Svjedok je, a što proizilazi i iz prethodno iznesenih iskaza, potvrdio da su civili prenoćili u prostoriji preko puta osnovne škole na punktu u Rizvanovićima, jer su trebali biti sprovedeni u Ljubiju Rudnik na stadion. Međutim, upravo ovaj svjedok, sutradan, vidi optuženog Sretka Pavića i Peru Stevanića kako sprovode civile kraj jedne crvene kuće, te potom, nakon samo par minuta, čuje rafale. Svjedok također ističe da je otišao da vidi šta se događa, te da je zatekao njih pet (članova porodice Čaušević) kako leže potrbuške dok optuženi Sretko Pavić i Pero Stevanić drže puške uperene u njih. Svjedok S-1 je sam događaj konkretizovao i

navodima da se optuženi Pavić u tom trenutku okrenuo i dao komentar “radi ovakvih je Crni poginuo”.

64. Svjedok S-1 je istina jedini očevidac ovog dijela dešavanja konkretne inkriminacije, međutim, takav iskaz je potkrijepljen i iskazom svjedoka Đure Adamovića koji je potvrdio da su lica koja su lišila života članove porodice Čaušević bili optuženi Sretko Pavić i Pero Stevanić.

65. Odbrana optuženog Sretka Pavića je pokušala osporiti učešće istog u počinjenom ubistvu. Okosnicu teze odbrane u tom pogledu su činili navodi da je ustvari svjedok S-1 taj koji je civile lišio života, u kom pogledu je saslušala svjedoke O-1 i Zorana Dronića. Nadalje, odbrana je kredibilitet svjedoka S-1 pokušala osporiti i istrajavanjima u navodima da isti svjedok nije dao tačne informacije o samom dovođenju civila na punkt u Rizvanoviće, gdje postavlja pitanje da li su ili nisu bili vezani prilikom dovođenja, da li je istom bio prisutan i Rade Bilbija, čime ukupnost njegovog svjedočenja smatra nekredibilnim i netačnim. Konačno, kao odlučno pitanje sa aspekta odbrane bila je i sama lokacija gdje su civili ubijeni, s obzirom na mjesto pronalaska istih.

66. Međutim, navodi odbrane za ovo Vijeće ne dovode niti do najmanje sumnje u krivicu optuženog Sretka Pavića, a da bi bila implicirana obligatorna primjena načela in dubio pro reo.

67. Apelaciono vijeće je nesumnjivo utvrdilo da postojeći dokazi upućuju da se ne može izvesti niti jedan drugi zaključak osim da se događaj uistinu desio, te da krivicu za isti snosi optuženi Sretko Pavić. U vremensko-prostornom slijedu uzročnosti događaja iskazi svjedoka se u bitnim elementima podudaraju, konačnu potkrijepu nalazeći u iskazu svjedoka S-1, kao očevica inkriminisanog događaja, koji bez sumnje identificira optuženog kao saizvršioca počinjenog ubistva. Ovo Apelaciono vijeće se prilikom utvrđivanja činjeničnog supstrata presude vodilo široko prihvaćenim dokaznim standardom “izvan razumne sumnje” smatrajući da isti odgovara životnoj stvarnosti posebno u materiji onog što se genusno naziva ratnim zločinima. Naime, praktično je nemoguće s apsolutnom sigurnošću utvrditi sve detalje nekog, pa i ovog konkretnog događaja koji se odigrao u prošlosti, posebno ne, u vrijeme ratnih dešavanja i opštoj haotičnosti koje rat sa sobom po prirodi stvari nosi. Nasuprot ovom, odbrana optuženog je svo vrijeme trajanja krivičnog postupka opstajala na iznalaženju detalja kojim bi dovela u pitanje ključne teze optužbe na način kako je to odgovaralo interesima odbrane. Takav partikularni i jednostrani pristup



se po mišljenu ovog Vijeća pokazao sasvim bezuspješan imajući u vidu ubjedljivost u svemu dovoljnog dokaznog fundusa kako sa aspekta njegove vjerodostojnosti tako i uvjerljivosti, na kojim su utvrđene odlučne činjenice u ovoj krivičnopravnoj stvari i u konačnici izveden definitivni zaključak o krivici optuženog.

68. Kada ovako zaključuje ovo Vijeće pak cijeni da i sami svjedoci O-1 i Zoran Dronić, koji su prema intenciji odbrane trebali potvrditi da je svjedok S-1 taj koji je viđen da se vraća sa mjesta ubistva porodice Čaušević, u suštini takvim navodima potvrđuju iskaz svjedoka S-1, obzirom da je isti svjedok i sam potvrdio da je sišao do mjesta događaja, po čemu je sasvim logično da je isti u povratku i viđen, što ne dokazuje niti upućuje na bilo kakvu indiciju da bi svjedok S-1 mogao biti taj koji je učestvovao u inkriminisanoj radnji. Zbog toga u smislu dokazne vrijednosti kao izolovan i nepotkrijepljen ostaje i iskaz samog optuženog Sretka Pavića u svojstvu svjedoka koji upućuje na kazivanja svjedoka Zorana Dronića u pogledu identifikacije izvršioca ubistva.

69. Nadalje, ovo Vijeće sam kredibilitet svjedoka S-1 ne nalazi upitnim niti sa aspekta pitanja samog načina dovođenja civila na punkt u Rizvanoviće, odnosno da li su isti bili vezani ili ne, da li su prilikom odvođenja pretučeni, da li je bio prisutan Rade Bilbija. Apelaciono vijeće smatra da ovakve okolnosti ni u koliko nemaju odlučno direktne reperkusije na sam zločin ubistva porodice Čaušević, te da odbrana isticanjem takvih detalja u suštini pribjegava izbjegavanju krivice optuženog preko irelevantnih detalja koji nisu od značaja za ukupan tok događaja koji svoj finalni završetak ima u samom činu ubistva u kojem optuženi bez sumnje učestvuje. U tom kontekstu, odbrana griješi i u ulaganju velikog napora da se utvrdi na koji punkt je bilo logično da se civili i odvedu, izbjegavajući punkt u Rizvanovićima, sračunato pokušavajući time eliminisati optuženog iz suštine optužnog akta. Međutim ovo Vijeće smatra da je suviše raspravljati o takvim okolnostima, obzirom da je za ovu krivičnu stvar odlučno da su civili dovedeni upravo na punkt u Rizvanoviće, na kojem području su i ubijeni, pa činjenica da li su trebali biti odvedeni negdje drugo, ne ostavlja bilo kakve dileme koje bi implicirale potrebnu dodatnu raspravu i analizu istog.

70. Na ovakve navode odbrane se direktno naslanja i pitanje lokacije ubistva civila, što odbrana također potencira u svojim navodima, i na takav način pokušavajući osporiti iskaz svjedoka S-1.

71. Dokazi o pronalasku ubijenih civila predstavljaju Zapisnik o ekshumaciji (T-33), kao

i iskaz svjedoka Adema Jujića koji je izjavio da je jedne prilike, kada je silazio iz šume po hranu, na lokaciji Rizvanovića, naišao na gomilu ubijenih ljudi, konkretizujući da su se tijela nalazila kod škole u Rizvanovićima i voćnjaka, oko 500 m ispod škole. Svjedok je također potvrdio da je kasnije saznao da su to bila tijela porodice Čaušević. Apelaciono vijeće na osnovu navedenog zaključuje da se radi o pronalasku tijela na užem području punkta Rizvanovići, na lokaciji užeg domena kako je opisan pravac odvođenja i ubistva prema kazivanju svjedoka S-1, zbog čega nije od presudnog značaja za krivicu optuženog da li je upravo to mjesto i ubistva, ili su tijela na mjestu pronalaska prevashodno prebačena. Radi se o mikrolokaciji opisa samog događaja, a ne o potpuno drugom području koje bi dovelo u sumnju i sam prethodni opis načina lišenja života civila, zbog čega istrajavanja odbrane na pitanju lokacije nemaju prevagu odlučnog značaja, niti impliciraju primjenu načela in dubio pro reo.

72. Kao dokazi o tome da su pronađena ubijena lica upravo članovi porodice Čaušević, i to zaista oštećeni Mustafa Čaušević, Džemka Čaušević, Faudin Čaušević, Edin Čaušević i Šefika svjedoče zapisnici o prepoznavanju oštećenih (T-32), Zapisnik o ekshumaciji (T-33) i Obdukcionni zapisnik. (T-34). Posmrtni ostaci ubijenih Mustafe Čauševića, Džemke Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefike Čaušević su pronađeni i ekshumirani, te je identifikacijom potvrđeno da se radi o navedenim licima, a osim iskaza svjedoka, potvrđeno je to i materijalnim dokazima uloženim od strane Tužilaštva BiH, i to dopisom MUP USK, Treća policijska uprava, PS Sanski Most, sa zapisnicima o prepoznavanju leša<sup>12</sup>, gdje se navodi da je pregledom leševa i prepoznavanjem od strane Senadina Čauševića utvrđeno da se radi o Šefki Čaušević, Mustafi Čauševiću, Edinu Čauševiću, Đemki Čaušević i Faudinu Čauševiću. Prema operativnim saznanjima ovlaštenih službenih lica MUPa USK Bihać i članova državne komisije za traženje nestalih osoba, dana 14.10.1998 godine utvrđena je i locirana grobnica na lokaciji Rizvanovići 1 koju je lokaciju pokazao svjedok Senadin Čaušević i utvrdio da se radi o članovima njegove porodice. Navedeno proizilazi iz Zapisnika o ekshumaciji (iskopavanju iz zemlje), pregledu, identifikaciji i obdukciji mrtvih tijela (osoba) pronađenih u masovnim i pojedinačnim grobnicama na području R. Srpske Općina Prijedor sa bliže opisanim užim lokacijama i mjestima, Kantonalni sud u Bihaću, broj KRI-06/98 od 28.10.1998. godine<sup>13</sup>. Iz zapisnika također proizilazi da je prilikom iskopavanja masovne grobnice pronađeno

---

<sup>12</sup> T -32

<sup>13</sup> T - 33

jedno uže dužine 3 metra sa pet čvorova sa kojim su bile vezane ruke pronađenih osoba, te su vidne povrede glave izazvane metkom.

73. Stalni sudski vještak Hamza Žujo, specijalista sudske medicine, postupajući po naredbi Tužilaštva BiH od 14.07.2017. godine, sačinio je nalaz i mišljenje<sup>14</sup> vezano za okolnosti ubistva Mustafe Čauševića, Džemke Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefike Čaušević te se izjasnio povodom vrste i težine povreda, sredstava kojima su nanesene povrede i na koji način su te povrede prouzrokovale smrt. Prilikom sačinjavanja nalaza i mišljenja vještak Žujo je koristio obdukcioni zapisnik dr. Semire Mešić br. 67/98 od 21.10.1998. godine<sup>15</sup>. Vještak je na svim ekshumiranim tijelima konstatovao višestruke povrede nanesene iz vatrenog oružja koje su kao teške tjelesne povrede opasne po život i bile neposredni uzrok smrti.

74. Obrazlažući svoj nalaz i mišljenje vještak je potvrdio da je vršio pregled ubijenih tijela i da je utvrdio da su kod oštećenih Mustafe Čauševića, Džemke Čaušević, Faudina Čauševića, Edina Čauševića i Šefike Čaušević povrede nastale upotrebom vatrenog oružja, ispaljivanjem više projektila (rafalom) i da je smrt nasilna. Vijeće je u cjelosti prihvatilo nalaz i mišljenje vještaka i u vezi s tim obrazloženje dato tokom izlaganja istog, jer se radi o dokazu koji je, u skladu sa pravilima struke i nauke, dat od strane stručnog i kvalifikovanog vještaka sudske medicine sa dugogodišnjim iskustvom u sudsko-medicinskim vještačenjima u velikom broju predmeta kako pred ovim, tako i pred drugim sudovima u BiH.

75. Konačno, Apelaciono vijeće utvrđuje da odbrana bezuspješno pokušava osporiti iskaz svjedoka S-1 i navodima o pogrešnom prepoznavanju optuženog, fokusirajući se na pitanje boje puti optuženog. Suprotno tome ovo Vijeće nije utvrdilo da u iskazu svjedoka S-1 postoji bilo kakva sumnja u identifikaciji optuženog kao aktera inkriminisanog događaja, pa čak i samo prepoznavanje, putem fotoalbuma, koje je provedeno na zakonit način, upućuje da je svjedok S-1 pravilno opisao optuženog, obzirom da slike ukazuju i na prirodu svijetle puti, spram boje očiju optuženog, pri čemu percepcija takvog opisa i nijansiranja nije identična sa aspekta svakog posmatrača, zbog čega u konačnici nije ni odlučna, naročito ako se uzme u obzir da optuženi od prvog momenta precizno identifikuje Sretka Pavića.

---

<sup>14</sup> T -35

<sup>15</sup> T- 34

76. Dakle, Apelaciono vijeće je van razumne sumnje utvrdilo krivicu optuženog Sretka Pavića za inkriminirani događaj ubistva, kao radnje u osnovu zločina. Finalizirajući cjelinu stava o krivici optuženog, uzimajući u obzir prethodno navedene činjenične pojedinosti, prilikom cjelokupne analize dokaza, Apelaciono vijeće se rukovalo i primjenjivim standardima, pri čemu je imalo u vidu i stanovište po kojem „kombinacija tih okolnosti obično i postoji samo zato što je doista i postojala ta konkretna činjenica“<sup>16</sup>, pa stoga zaključuje da se nije moglo doći do utvrđenja da postoji još neki također razumno moguć zaključak na osnovu istih dokaza osim onog do kojeg je došlo, a kojim bi se podrazumijevalo da se inkriminirani događaj nije desio, ili da se desio na drugačiji način koji bi isključivao odgovornost optuženog.

77. U pogledu subjektivnog elementa, odnosno namjere počinioca (*mens rea*) Vijeće nema nikakvih dvojbi da se radi o namjernom činjenju. Naime, sama činjenica da su počinioci u realizaciju predmetnog zločina krenuli sa namjerom da liše života zarobljene civile, potencijalno i kao vid osvete, obzirom na upečatljiv navod svjedoka S-1 o komentaru optuženog Pavića „zbog ovakvih je crni poginuo“, podrazumijeva i postojanje namjere (*dolus directus*) za sve što je uslijedilo kao posljedica te zabranjene radnje.

78. Naime, odredba člana 22. KZ SFRJ (saizvršilaštvo) propisuje:

„Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svako od njih kazniće se kaznom propisanom za to djelo.“

79. Dakle, optuženi je skupa sa drugim licem (preminuo), učestvovao u radnji izvršenja, odnosno isti su zajednički učinili predmetno krivično djelo, dijeleći istu namjeru za nastupanjem zabranjene posljedice, što se zahtijeva za saizvršilaštvo kao vid učešća.

---

<sup>16</sup>MKTJ, drugostepena presuda u predmetu *Delalić*, par. 458.

### III. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

80. Imajući u vidu da je Vijeće u konkretnom slučaju našlo opravdanom primjenu preuzetog KZ SFRJ, isti je valjalo primjeniti i kod odlučivanja o visini kazne, te kretati se u rasponu kazni koje su propisane odredbama člana 142. KZ SFRJ za krivično djelo za koje je optuženi oglašen krivim, a u skladu sa odredbama kojima su propisana opšta pravila o odmjeravanju kazne (član 41. KZ SFRJ).

81. Apelaciono vijeće je u smislu odredbe člana 41. stav 1. KZ SFRJ prvo utvrdilo granice kazne propisane za predmetno krivično djelo, odnosno posebni minimum i maksimum. Naime, u situaciji kada je po stavu Ustavnog suda smrtna kazna eliminisana i zamijenjena alternativnom kaznom zatvora, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ zapriječena je kazna u trajanju od najmanje 5 godina zatvora ili kazna zatvora od 20 godina, kao posebni maksimum.

82. Tako je Apelaciono vijeće prilikom odmjeravanja vrste i visine kazne na strani optuženog cijeno da je isti u izvršenju krivičnopravne radnje postupao kao saizvršilac sa direktnim umišljajem. Takođe, cijenjani su težina povrede zaštićenog dobra, odnosno da su kritične prilike života lišeni bespomoćni civili koji su bili prethodno lišeni slobode i zatvoreni. Sve navedene okolnosti predstavljaju elemente bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, te u konkretnom slučaju nisu utvrđene kao otežavajuće okolnosti. S tim u vezi ovo Vijeće je utvrdilo da otežavajuće okolnosti na strani optuženog i ne postoje. Međutim, Apelaciono vijeće je ipak zaključilo da težina počinjenog zločina ukazuje na neophodnost individualizacije kazne u dužem trajanju od posebno zapriječnog minimuma. Naime, kada ovako zaključuje, Apelaciono vijeće cijeni da se radi o teškom zločinu, spram osoba koje u datom momentu za optuženog nisu predstavljale nikakvu prijetnju, kao i da provedeni dokazi upućuju na mogućnost počinjenja takvog zločina i iz motiva osvete. Dakle, ovo Vijeće je uzelo u obzir sve kriterije koje sublimira odredba člana 41. stav 1. KZ SFRJ, kao što je stepen krivične odgovornosti, pobude, jačinu ugrožavanja, odnosno povrede zaštićenog dobra, uključujući i aspekt ličnih prilika optuženog (otac četvero djece, ranije neosuđivan). Stoga, ovo Vijeće smatra da će izrečena kazna zatvora u skladu sa članom 41. stav 1. KZ SFRJ, postići ciljeve specijalne i generalne prevencije, a da ista pri tome predstavlja i adekvatan odraz osude krivičnog djela s obzirom na njegovu nemjerljivu težinu od strane šire društvene zajednice, te da će

takva poslati jasnu poruku svim budućim potencijalnim izvršiocima da i u slučaju ratnih okolnosti, neće proći nekažnjeno, odnosno da će ispuniti svrhu kažnjavanja po članu 33. KZ SFRJ.

#### **IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA**

83. Obzirom da odredba člana 188. stav 4. ZKP BiH Sudu daje mogućnost da i presudom kojom optuženo lice oglašava krivim isto ipak oslobodi plaćanja troškova krivičnog postupka, ovo Vijeće je cijeno da su ispunjeni uslovi za primjenu takve odredbe, obzirom da prema okolnostima slučaja proizlazi da bi plaćanje troškova postupka dodatno ugrozilo materijalni položaj optuženog i njegovu egzistenciju.<sup>17</sup>

#### **V. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU**

84. Odredbom člana 198. stav 2. ZKP BiH određeno je da će Sud oštećenog uputiti na parnicu u slučaju osuđujuće presude kada podaci u krivičnom postupku ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno niti za djelimično presuđenje. Obzirom da je oštećena Ajša Smajić postavila imovinskopravni zahtjev, ali da isti nije preciziran, te da ne postoje konkretni podaci o istom, to je ovo Vijeće, shodno navedenoj zakonskoj odredbi, istu uputili na parnični postupak.

**ZAPISNIČAR**

**Ena Granić Čizmo**

**PREDSJEDNIK VIJEĆA**

**S U D I J A**

**dr Dragomir Vukoje**

**POUKA O PRAVNOM LIJEKU:** Protiv ove presude žalba nije dozvoljena

---

<sup>17</sup> Dokazi odbrane O-38 do O-43.

## ANEX – DOKAZI

### 1. Dokazi Tužilaštva

#### **(a) Svjedoci i vještak Tužilaštva:**

1. Duratović Mirsad - 08.02.2018. godine;
2. Svjedok sa pseudonimom "S-1" – 15.03.2018. godine - iskaz svjedoka reproduciran pred Apelacionim vijećem dana 11.06.2020. godine;
3. Đuro Adamović - 15.03.2018. godine - iskaz svjedoka reproduciran pred Apelacionim vijećem dana 11.06.2020. godine;
4. Damir Muhić - 05.04.2018. godine;
5. Ljuban Vila - 05.04.2018. godine;
6. Adem Jujić - 16.04.2018. godine;
7. Nedeljko Lopar - 17.05.2018. godine;
8. Duško Marčeta – 17.05.2018. godine;
9. Muradif Čikotić - 24.05.2018. godine;
10. Amir Duratović - 04.06.2018. godine;
11. Branko Ševa - 04.06.2018. godine;
12. Nenad Radanović - 18.06.2018. godine;
13. Ajša Smajić - 09.07.2018. godine;
14. Svjedok sa pseudonimom "S-2" - 09.07.2018. godine - iskaz svjedoka reproduciran pred Apelacionim vijećem dana 11.06.2020. godine.
15. Vještak Hamza Žujo – 27.08.2018. godine
16. Čitanje iskaza umrlog svjedoka Senada Čelića – 18.06.2018. godine, (umro 09.03.2018. godine)

#### **(b) Materijalni dokazi Tužilaštva:**

Broj dokaza	Sadržaj dokaza
T-1	Dopis Tužilaštvu BiH, RO 9040/17, Duško Marčeta uz prilog, evidencija Čete Volar.

<b>T-2</b>	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Čelić Senad (umro 09.03.2018. godine) od 24.05.2018. godine
<b>T-3</b>	Zapisnik o saslušanju svjedoka Senada Čelića, sačinjen od strane Državne agencije za istragu i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-654/17 od 30.05.2017. godine
<b>T-4</b>	Zaključci o procjeni situacije na teritoriji BiH, 20.03.1992. godine
<b>T-5</b>	Povjerljivi dopis upućen Generalštabu SFRJ, jan. ili feb. 1992
<b>T-6</b>	Službeni glasnik Autonomne regije Krajina“ br. 2, od 05.06.1992. godine: Odluka o naređivanju opšte javne mobilizacije od 04.05.1992. godine, Odluka o osnivanju Kriznog štaba Autonomne regije Krajina od 05.05.1992. godine, te zaključci i odluke Kriznog štaba Autonomne regije Krajina koju su objavljeni u ovom službenom glasilu
<b>T-7</b>	Odluka o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine kao oružane snage SBiH i proglašenju neposredne ratne opasnosti i javnoj mobilizaciji, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, Ministarstvo narodne odbrane Sarajevo, 16.04.1992. godine;
<b>T-8</b>	Odluka o strateškim ciljevima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Republike Srpske, broj 22, 02100268)
<b>T-9</b>	Zaključci sa sastanka SUB REGIJE Bihać, Bos.Petrovac, Srpska Krupa, Sanski Most, Prijedor, Bos. Novi i Ključ, u Sanskom Mostu od 07.06.1992. godine
<b>T-10</b>	Dnevni izvještaj LRZ „Manjača“ Str.pov.br. 38 od 10.08.1992. godine
<b>T-11</b>	Odluka o osnivanju Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini od 15.01.1992. godine
<b>T-12</b>	Odluka o pripajanju Autonomnoj regiji Bosanska Krajina, Skupština srpskog naroda opštine Prijedor, od 17.01.1992. godine
<b>T-13</b>	Odluka o proglašenju Skupštine Srpskog naroda općine Prijedor od 07.01.1992. godine
<b>T-14</b>	Izveštaj o zatečenom stanju i pitanjima u vezi sa zarobljenicima, sabirnim centrima, iseljavanju i ulozi SJB u vezi sa ovim aktivnostima“, Ministarstvo za unutrašnje poslove, Centar službi bezbjednosti, Banja Luka
<b>T-15</b>	Skraćeni zapisnik sa sastanka OO SDS Prijedor i Kluba odbornika SDS održanog 27.12.1991. godine u 18,00 sati
<b>T-16</b>	Izveštaj o radu Stanice javne bezbjednosti Prijedor za poslednjih 9 mjeseci 1992. godine (januar 1993. godine)
<b>T-17</b>	Depeša SJB Prijedor broj 11-12-1873 od 30.04.1992. godine
<b>T-18</b>	Depeša SJB Prijedor broj 11-12-2025 od 26.05.1992. godine
<b>T-19</b>	Likvidacija „Zelenih beretki“ u širem rejonu s.Kozarac, izvještaj Komande 1. Krajiškog Korpusa od 27.05.1992. godine
<b>T-20</b>	Naredba Sime Drljače o formiranju „privremenog sabirališta“ Omarska od 31.05.1992. godine
<b>T-21</b>	Naređenje komandanta GŠ Vojske Srpske Republike BiH od 16.06.1992. godine
<b>T-22</b>	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju ratnog stanja („Službeni list R BiH“ broj: 7/92 od 20.06.1992. godine)



<b>T-23</b>	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o ukidanju ratnog stanja („Službeni list R BiH”, broj 50/95)
<b>T-24</b>	Deklaracija o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Srpskog naroda u BiH, broj 2, od 27.01.1992. godine)
<b>T-25</b>	Odluka Regionalnog sekretarijata za narodnu odbranu o naređenju opšte javne mobilizacije na teritoriji Autonomne regije Krajina broj 01—1/92 od 04.05.1992. godine
<b>T-26</b>	Izvod iz kaznene i operativne evidencije PU Prijedor od 26.06.2017. godine za Sretka Pavića
<b>T-27</b>	Ovjerena kopija obrasca „Vob-2“ za Sretka Pavića
<b>T-28</b>	Ovjerena kopija obrasca „Vob-3“ za Sretka Pavića
<b>T-29</b>	Dopis Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite RS, u prilogu ovjerena kopija obrasca „Vob-8“ za Sretka Pavića
<b>T-30</b>	Izvod iz matične knjige umrlih broj 04-202-1-1665/17 od dana 29.03.2017. godine za lice Pero Stevanić
<b>T-31</b>	Izvod iz matične knjige umrlih broj 04-202-2-63/17 od dana 07.02.2017. godine za lice Šefka Čaušević
<b>T-32</b>	Dopis MUP-a USK, Treće Policijske uprave, PS Sanski Most broj 05-04/09-1-630/17 od 20.02.2017. godine, u prilogu: <u>dokaz u optužnici 61</u> :Zapisnik o prepoznavanju leša Čaušević (Hasan) Šefka, Zapisnik o prepoznavanju leša Čaušević (Smail) Mustafa, Zapisnik o prepoznavanju leša Čaušević (Mustafa) Edin, Zapisnik o prepoznavanju leša Čaušević (Smajo) Đemka, Zapisnik o prepoznavanju leša Čaušević (Mustafa) Faudin)
<b>T-33</b>	Zapisnik Kantonalnog suda u Bihaću o ekshumaciji (iskopavanje iz zemlje) pregledu, identifikaciji i obdukciji mrtvih tijela pronađenih u masovnim i pojedinačnim grobnicama na području R Srpske, Opština Prijedor sa bliže opisanim užim lokacijama i mjestima broj KRI -67/98 od 28.10.1998. godine
<b>T-34</b>	„Obdukcioni zapisnik“ za lice Faudin Čaušević broj 67/98 od 19.11.1998. godine „Obdukcioni zapisnik“ za lice Đemka Čaušević broj 67/98 od 19.11.1998. godine „Obdukcioni zapisnik“ za lice Edin Čaušević broj 67/98 od 19.11.1998. godine „Obdukcioni zapisnik“ za lice Mustafa Čaušević broj 67/98 od 19.11.1998. godine „Obdukcioni zapisnik“ za lice Šefka Čaušević broj 67/98 od 17.11.1998. godine
<b>T-35</b>	Nalaz i mišljenje sudskog vještaka Dr. Hamza Žujo od dana 03.10.2017. godine, koji sadrži „Sudsko-medicinski izvjetaj i rezultate sudsko-medicinske obrade ekshumiranih tijela dana 14.10.1998. godine na lokalitetu Rizvanovići, Opština Prijedor“
<b>T-36</b>	Zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Dronjića, broj: T20 0 KTRZ 0013420 17, sastavljen dana 07.03.2017. godine u prostorijama Tužilaštva Bosne i Hercegovine

## 2. Dokazi odbrane

### (a) Svjedoci odbrane:

1. Čaušević Senadin - 08.10.2018. godine;
2. Čaušević Orhan - 08.10.2018. godine;
3. Svjedok sa pseudonimom "O-1" - 22.10.2018. godine;
4. Mlađan Tubin - 22.10.2018. godine;
5. Radanović Goran - 05.11.2018. godine;
6. Komosar Marko - 05.11.2018. godine;
7. Bilbija Bratislav - 19.11.2018. godine;
8. Savić Branko - 19.11.2018. godine;
9. Glušac Boro - 19.11.2018. godine;
10. Milojica Ratko - 17.12.2018. godine;
11. Čaušević Nurija - 17.12.2018. godine;
12. Bogoljub Kos - 17.12.2018. godine;
13. Vinko Kos - 04.02.2019. godine;
14. Saslušanje optuženog Pavić Sretka – 04.03.2019. godine;
15. Dronić Zoran - 18.03.2019. godine.

### (b) Materijalni dokazi odbrane:

Broj dokaza	Sadržaj dokaza
O-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Damira Muhića, sačinjen od strane Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 16-06/1-04-1-160/17 od 08.02.2017
O-2	Informacija SDA o formiranju Savjeta za nacionalnu odbranu SDA, od 13.06.1991. godine
O-3	Spisak SDA – lista kandidata za obuku specijalaca u MUP-u Republike Hrvatske, od 08.07.1991. godine
O-4	Uput SDA za kandidata Delić Kemala, br. 1258 – 2/91 od 11.07.1991. godine, upućen MUP-u Republike Hrvatske
O-5	Uput SDA za kandidata Kapo Zekerijaha, br. 1258 – 2/91 od 11.07.1991. godine, upućen MUP-u Republike Hrvatske
O-6	Zapisnik sa sastanka Izvršnog odbora SDA Prijedor, od 01.02.1992. godine
O-7	Direktiva Štaba Teritorijalne odbrane Republike BiH, od 23.04.1992. godine
O-8	Naredba Ministarstva za narodnu odbranu Republike BiH br. 02/145-1 od 29.04.1992. godine
O-9	Depeša MUP Republike BiH br. 10 – 70 od 29.04.1992. godine

O-10	Izveštaj Ratnog kriznog štaba TO na području opštine Prijedor, od 26.04.1992. godine
O-11	Poziv Teritorijalne odbrane RBiH, za područje Opštine Prijedor (štab TO Kozarac), na opštu mobilizaciju – Hodžić Munib
O-12	Izveštaj o radu vojne policije Prijedor od 21.07.1992. godine
O-13	Izvod iz "Kozarskog vjesnika" Prijedor od 29.05.1992. godine
O-14	Krivična prijava SJB Prijedor br. 11 – 12/02 od 03.06.1992. godine
O-15	...
O-16	Depeša SJB Prijedor br. 11 – 12 – 01 – 1 – 1975 od 18.05.1992. godine
O-17	SJB Prijedor - spisak lica koja su učestvovala u napadu na Prijedor dana 29/30.05.1992. godine
O-18	Potvrda SJB Prijedor, RSM Ljubija, o privremenom oduzimanju vatrenog oružja, od 01.06.1992. godine – Komljenović Nedeljko, <b>MKSJ broj dokaza 00633250</b>
O-19	Potvrda SJB Prijedor, RSM Ljubija, o privremenom oduzimanju vatrenog oružja, od 01.06.1992.godine - Šolaja Ognjen, <b>MKSJ broj dokaza 00633251</b>
O-20	Službena zabilješka SJB Prijedor, SM Ljubija, od 02.06.1992. godine
O-21	Spisak poginulih boraca, SJB Prijedor br. 11 – 12 od 22.06.1992. godine
O-22	Izvod iz "Kozarskog vjesnika" Prijedor od 28.05.1993. godine
O-23	Izvod iz časopisa "Novo Ogledalo" iz maja 1999. godine – intervju sa Mujadžić Mirzom, str. 44 – 47
O-24	Odluka ARK (Autonomna regija Krajina) br. 01 – 1/92 od 04.05.1992. godine, o opštoj javnoj mobilizaciji
O-25	Dopis MUP RS policijska uprava Prijedor , odjeljenje za pravne i kadrovske poslove broj 18-08/2-206.1-40/18 od 11.12.2018.godine sa ovjerenim kartonom lične karte za Pavić Sretka , LK-OI-4, Obavještenje PBA-3
O-26	Izvod iz Matične knjige umrlih za Milojica Radovana
O-27	Izvod iz Matične knjige umrlih za Bilbija Milorada
O-28	Izvod iz Matične knjige umrlih za Daljević Mirka
O-29	Izvod iz Matične knjige umrlih za Joškić Zorana
O-30	Kolor Fotografije 1,2 i 3 - Prezentovane svjedocima Bilbija Bratislavu, Savić Branku i Glušac Bori na pretresu 19.11.2018. godine
O-31	Geografska karta područja zvanog "Brdo" pokazana svjedoku Bogoljubu Kosu na pretresu 17.12.2018. godine
O-32	Zapisnik o prepoznavanju svjedoka S-1 broj T20 0 K KTRZ 0013420 17 od 25.04.2017.g sa oba foto albuma (foto album od 24.04.2017.godine koji je svjedok potpisao 25.04.2017.godine i foto album koji je svjedok potpisao na glavnom pretresu 15.03.2018.godine a koji se nalaze kod Tužilaštva BiH )

<b>O-33</b>	Karta Rizvanovića na kojoj je svjedok S-1 prilikom davanja iskaza na glavnom pretresu 15.03.2018.godine obilježio školu u Rizvanovićima
<b>O-34</b>	Dopis Tužilaštva BiH upućen oštećenom Senadinu Čauševiću broj T20 KTRZ 0014978 17 od 06.12.2017.godine
<b>O-35</b>	Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1 broj T20 KTRZ 0013420 17 od 25.04.2017.g Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1 broj T20 KTRZ 0013420 17 od 06.03.2017.g
<b>O-36</b>	Zapisnik SJB Banjaluka o saslušanju svjedoka Čaušević Orhana broj 02-285 od 10.05.1994.g, Zapisnik Državne Agencije za istragu i zaštitu o saslušanju svjedoka Čaušević Orhana broj 16-06/1-04-1-152/17 od 08.02.2017.godine;
<b>O-37</b>	Zapisnik Agencije za istraživanje i dokumentaciju o saslušanju svjedoka Čaušević Senadina broj 02-1857 od 06.10.1998.godine
<b>O-38</b>	Konsultativni dijagnostički pregled Poliklinike Perunović od 11.10.2016. godine; Nalaz i mišljenje specijaliste Kardiologa JZU dr Mladen Stojanović Prijedor od 01.11.2018. godine; Nalaz i mišljenje specijaliste Psihijatra JZU dr Mladen Stojanović Prijedor od 18.12.2018. godine; Nalaz i mišljenje Specijalne hirurške bolnice Dr Kostić Banjaluka od 20.12.2018. godine; Otpusna lista sa epikrizom Opšte bolnice Sremska Mitrovica od 09.11.2016. godine
<b>O-39</b>	Izjava Pavić Sretka o zajedničkom domaćinstvu od 24.12.2018. godine
<b>O-40</b>	Uvjerenje Zavoda za zapošljavanje RS za Pavić Dragana od 24.12.2018. godine
<b>O-41</b>	Uvjerenje Zavoda za zapošljavanje RS za Pavić Sretka od 24.12.2018. godine
<b>O-42</b>	Izvod iz Matične knjige vjenčanih za Pavić Sretka i Pavić rođ. Gušić Božanu broj 04-201-1-2002/18 od 24.07.2018. g
<b>O-43</b>	Posjedovni list broj 397/1 k.o. Donji Volar